

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Představení pracovní verze aktualizace metodiky ÚSK a související příručky

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR

6. workshop pořizovatelů a projektantů k územní studii krajiny

25. 11. 2022, Praha, MMR – sál AVI

Ing. arch. Karel WIRTH

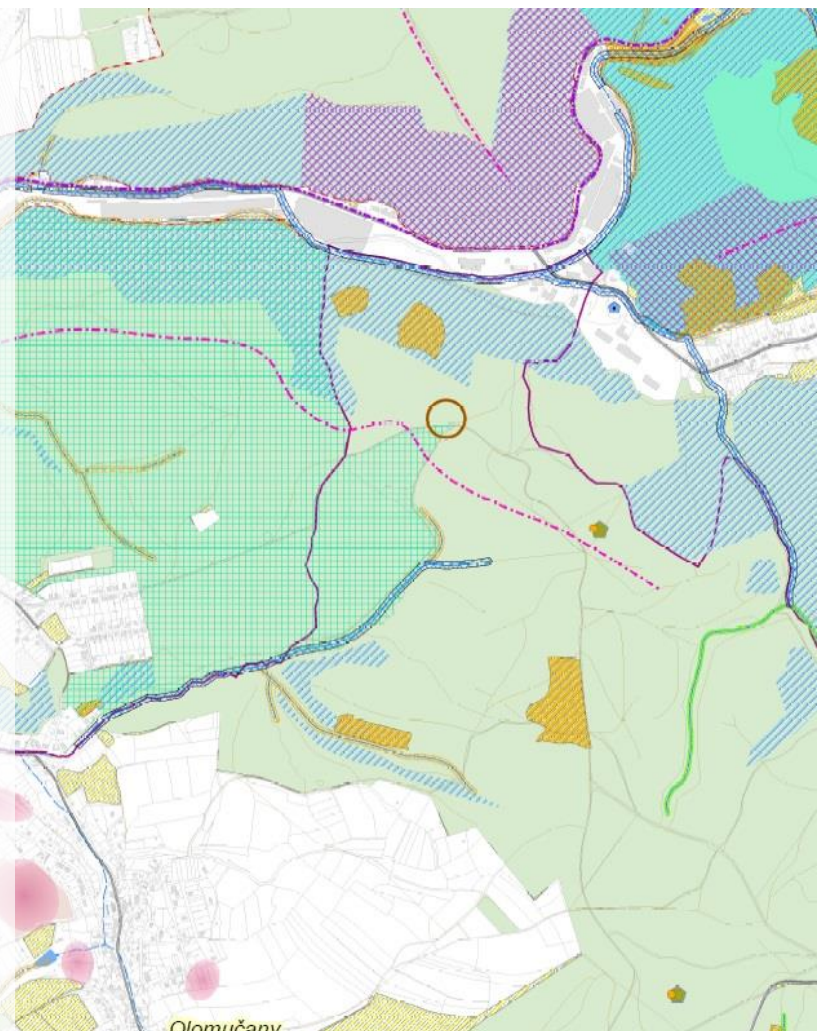
Územní studie krajiny (ÚSK)

- Jde o územní studii ve smyslu stavebního zákona (viz zejména § 25 a 30)
- Pořizovatel – orgán územního plánování
- V programovém období 2014-2020 podpořeny z IROP a z NPŽP – pouze ÚSK pro celý správní obvod ORP
- **V programovém období 2021-2027 podpořeny z SC 1.3 OPŽP – také jen pro celý správní obvod ORP**

Dosavadní metodický pokyn k ÚSK z roku 2016 na webu MMR:

<https://www.mmr.cz/cs/ministerstvo/stavebni-pravo/stanoviska-a-metodiky/stanoviska-odboru-uzemniho-planovani-mmr/3-uzemne-planovaci-podklady-a-jejich-aktualizace/metodicky-pokyn-zadani-uzemni-studie-krajiny-pro-spravni-obvod-obce-s>

Obrázek: ÚSK SO ORP Blansko, výřez hlavního výkresu

ÚSK podpořené z IROP 2014-2021

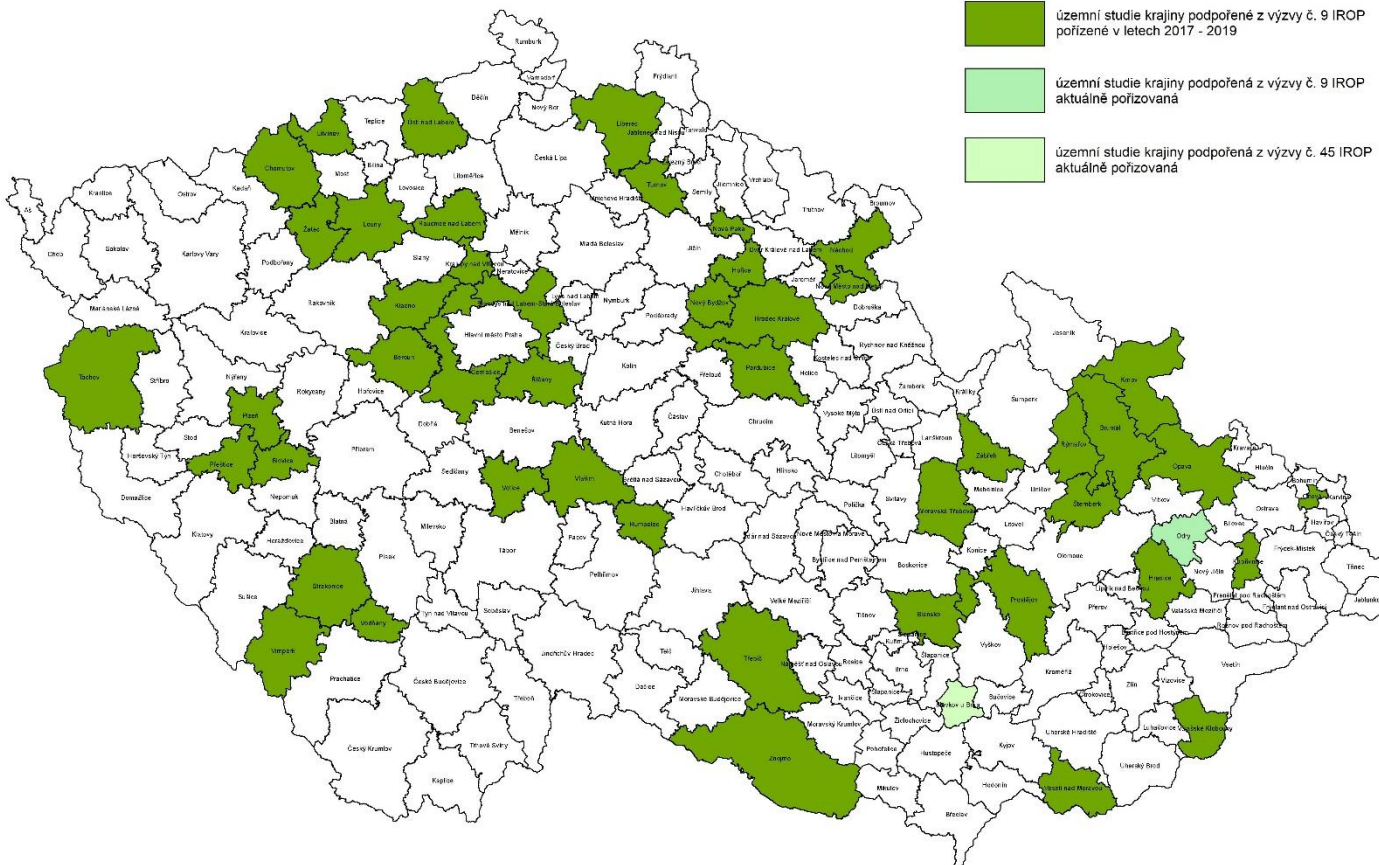

ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY pro správní obvod obce s rozšířenou působností
podpořené z IROP 2014-2021

k červnu 2021:

- územní studie krajiny podpořené z výzvy č. 9 IROP pořízené v letech 2017 - 2019
- územní studie krajiny podpořené z výzvy č. 9 IROP aktuálně pořizovaná
- územní studie krajiny podpořené z výzvy č. 45 IROP aktuálně pořizovaná

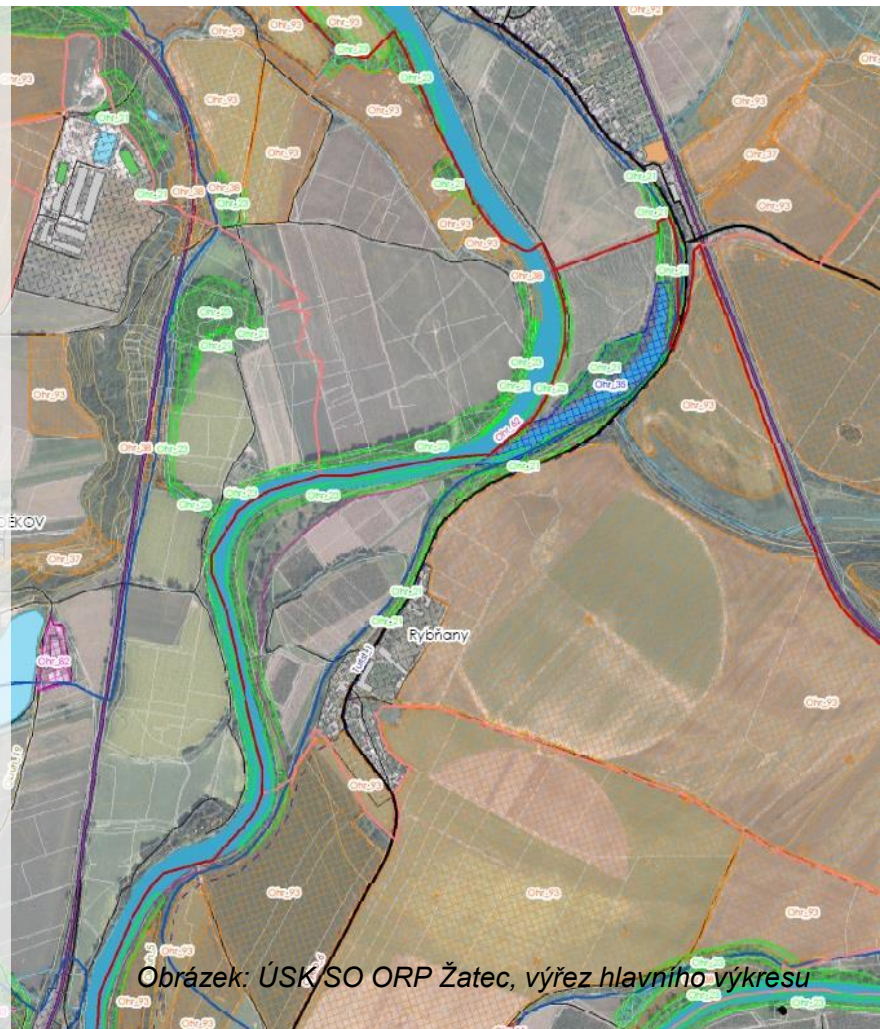
Proč ÚSK

- **Posílení důrazu na řešení krajiny v rámci územního plánování: podklad pro...**
 - ...řešení krajiny v územních plánech / jejich změnách.
 - ...doplnění územně analytických podkladů.
 - ...upřesnění řešení krajiny v zásadách územního rozvoje.
 - ...závazná stanoviska orgánů územního plánování.
- **Podklad pro činnost dalších orgánů veřejné správy.**
- **Koordinace záměrů a systémů v krajině.**

Tematické zaměření ÚSK

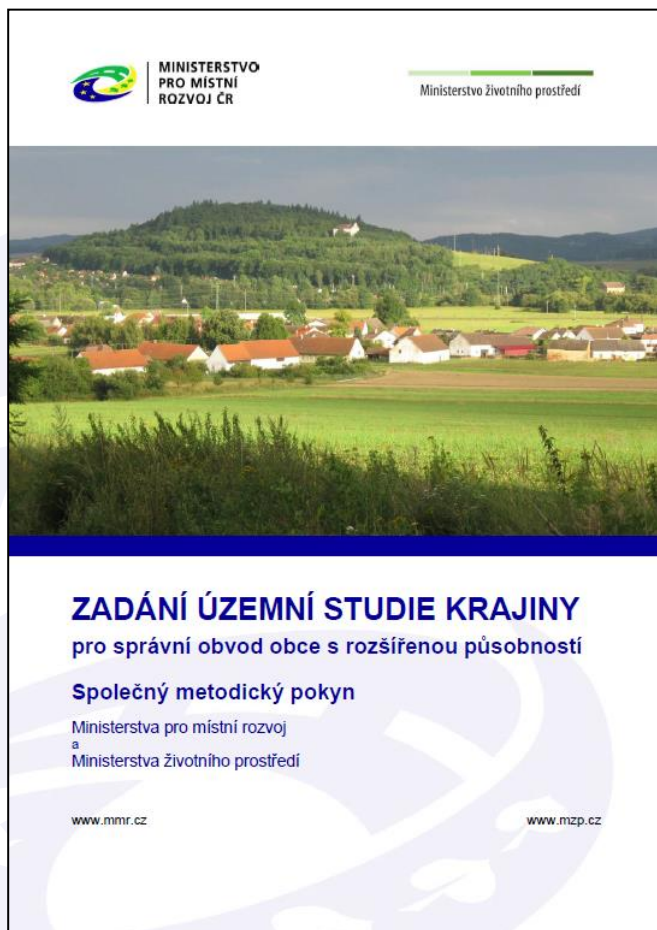
- Průmět opatření sloužících k adaptaci na negativní projevy změnu klimatu (např. povodně, přívalové srážky, sucho či vlny veder), jako jsou opatření k
 - optimalizaci vodního režimu
 - ochraně půdy
 - ochraně ekosystémů
- Opatření přispívající ke zlepšení života a hospodaření člověka v krajině, jako jsou opatření k
 - zlepšení prostupnosti krajiny
 - ochraně krajinného rázu

Obrázek: ÚSK SO ORP Žatec, výřez hlavního výkresu

Aktualizace metodického pokynu k ÚSK

Metodický pokyn
Zadání ÚSK
pro správní obvod
ORP
(aktualizovaný)

Příručka
k procesu zadání,
zpracování,
a implementace
ÚSK

Aktualizace – hlavní teze

Metodický pokyn Zadání ÚSK pro SO ORP:

- Podstata zůstane zachována
- Dílčí úpravy, doplnění a zjednodušení
- Rozsah textu met. pokynu zůstane podobný

Příručka:

- Nerozšiřovat požadavky na obsah ÚSK, ale:
- Předvést možnosti naplnění požadavků metodiky
- Ukázat možnosti implementace metodiky
 - orgánem územního plánování
 - dalšími relevantními orgány

Aktualizace – harmonogram (upravený)

- 12/2021 – dokončení nulté verze obou dokumentů
- 12/2021 až 01/2022 – diskuse s MŽP a SPÚ k nulté verzi
- 01/2022 až 02/2022 – připomínky MŽP a SPÚ
- 03/2022 až 06/2022 – úprava obou dokumentů
- **13. 6. 2022 – rozeslání první verze materiálu k připomínkám zainteresovaným orgánům, vybraným projektantům a pořizovatelům**
- 06/2022 až 07/2022 – připomínky
- **11/2022 až 12/2022 – úprava obou dokumentů**
- **12/2022 (01/2023?) druhá verze materiálu - diskuse s MŽP, SPÚ a vybranými subjekty ke klíčovým připomínkám**
- **01/2023 (?) – dokončení obou dokumentů**

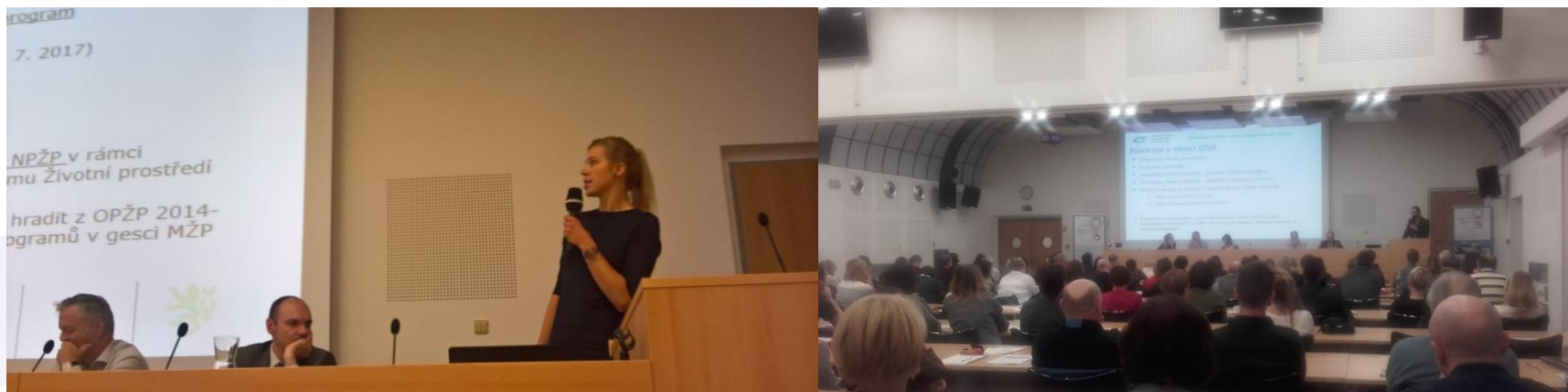

Podklady a myšlenkové zdroje pro aktualizaci

- Prezentace a diskuze na workshopech k ÚSK
- Dokončené ÚSK
- Kvantitativní analýza 22 ÚSK (MMR, 2019)
- Dotazníkové šetření mezi ORP – zájem o územní studie (MMR, 2019)
- Dotaz. šetření mezi ORP – zkušenost s hotovou ÚSK (MMR, 2021)
- Müllerová, M. Územní studie krajiny. Diplomová práce (2020)
- Mnohé další metodiky, publikace, články...

Prezentace z workshopů k ÚSK

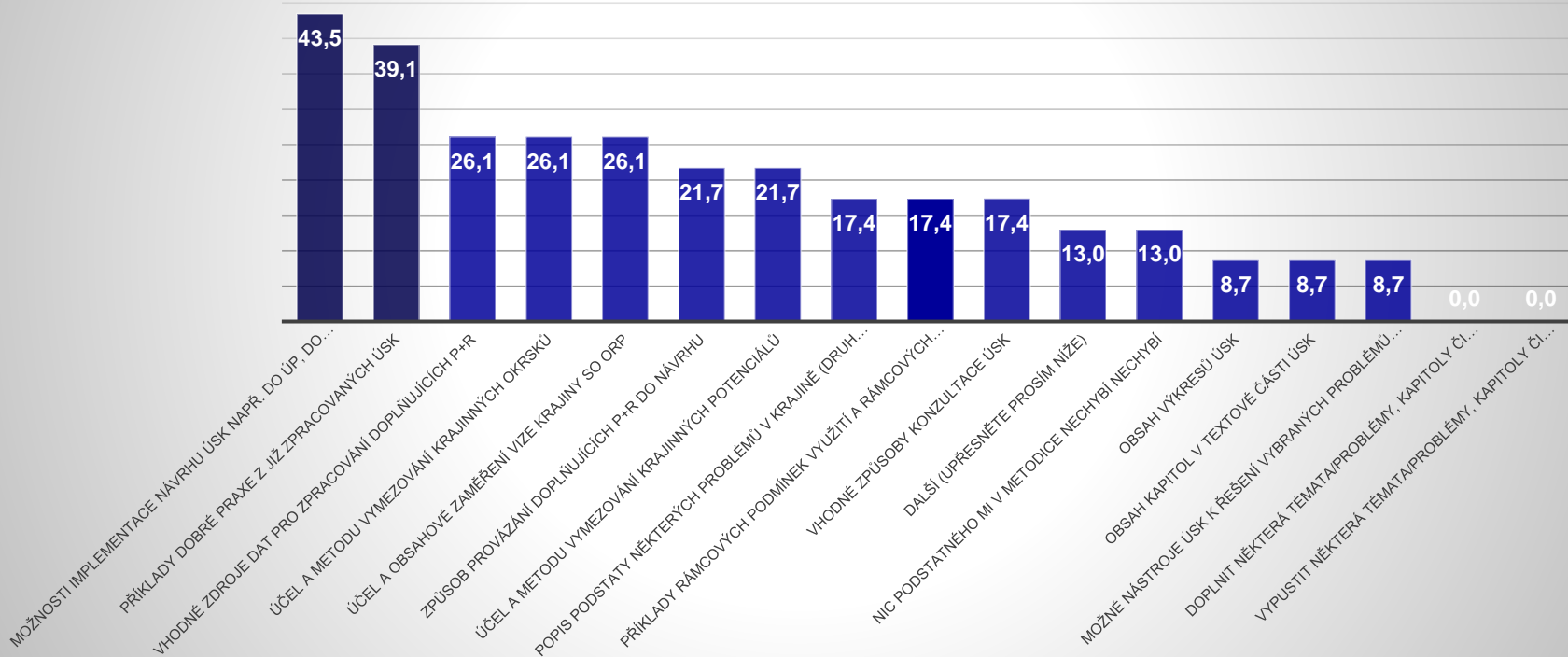
- 10. 11. 2017: 1. workshop pořizovatelů a projektantů k územní studii krajiny
- 6. 4. 2018: Miniworkshop projektantů k ÚSK (bez prezentací)
- 14. 5. 2018: Druhý miniworkshop projektantů k ÚSK
- 2. 11. 2018: 2. workshop pořizovatelů a projektantů k územní studii krajiny
- 13. 9. 2019: 3. workshop pořizovatelů a projektantů k územní studii krajiny
- 15. 10. 2020: 4. workshop pořizovatelů a projektantů k územní studii krajiny
- 3. 12. 2021: 5. workshop pořizovatelů a projektantů k územní studii krajiny

➤ **Prezentace z workshopů** jsou na stránkách www.mmr.cz v sekci Ministerstvo/Stavební právo/Informace a aktuality/Územní plánování

Dotazníkové šetření k ÚSK (jaro 2021)

Která témata byste doporučovali v aktualizované metodice podrobněji řešit? (uved'te max. 5 možností ze 17)

Postup zpracování ÚSK

I. Doplnující průzkumy a rozbory

1. Shromáždění podkladů, terénní průzkumy
2. Rozbor tří krajinných struktur (koncept z krajinné ekologie)
3. První představa o problémech, hodnotách, kr. potenciálech
4. Rozbor požadavků na změny v území (z ÚAP, ÚPD aj.)
5. Je možno přejít k podrobnějšímu rozboru problémů, ohrožení a rizik v území
6. Rámcové vyhodnocení krajinných potenciálů, rámcové zpřesnění krajin ze ZÚR (volit.), rámcové vymezení krajinných okrsků (vždy)
7. Souhrnný popis řešeného území + souhrnné vyhodnocení

Postup zpracování ÚSK

II. Návrh

1. Formulace cílové vize krajiny SO ORP + finální členění území na krajiny a krajinné okrsky
2. Návrh cílových kvalit pro kr.o. + volitelně zpřesnění cílových krajin ze ZÚR
3. Návrh řešení problémů, snižování ohrožení a předcházení rizikům
4. Zpracování karet obcí, popř. též karet krajinných okrsků
5. Závěr – shrnutí doporučení pro implementaci ÚSK

Hlavní změny v metodice proti verzi z roku 2016

- Dílčí změny členění textové části (rozpojování, slučování, změna pořadí kapitol)
- Výslovně uvedeny karty obcí jako součást ÚSK
- Předběžné vymezení krajinných okrsků již v doplňujících průzkumech a rozborech, finální v návrhu
- Sloučení pojmů „rámcové podmínky využití“ a „rámcová doporučení pro opatření“ do souhrnného pojmu „opatření“
- Grafická část prakticky beze změn

Hlavní změny v metodice proti verzi z roku 2016

Změna názvů tematických kapitol s opatřeními:

- Původně:
 - Návrh ochrany a rozvoje hodnot krajiny a využití krajinných potenciálů
 - Návrh řešení potřeb člověka v krajině
 - Návrh řešení problémů, snižování ohrožení a předcházení rizikům v krajině
- Nově:
 - Návrh řešení funkcí krajiny v oblasti vodního režimu, ochrany půdy, ekologické stability a biodiverzity
 - Návrh řešení problémů rozvoje sídel v krajině

Příručka k procesu zadání, zpracování a implementace ÚSK

- Nerozšiřovat požadavky na obsah ÚSK, ale:
 - Předvést možnosti naplnění požadavků metodiky
 - Ukázat možnosti implementace metodiky
- Obsah:
 - I. Konzultace zadání ÚSK a rozpracované ÚSK
 - II. Tvorba zadání ÚSK
 - III. Výběr zhotovitele ÚSK
 - IV. Tvorba doplňujících průzkumů a rozborů
 - V. Tvorba návrhu ÚSK
 - VI. Implementace schválené ÚSK

Příručka k procesu zadání, zpracování a implementace ÚSK

- V. Tvorba návrhu ÚSK
 - Postup zpracování návrhu
 - Vztah cílové vize krajiny SO ORP, cíl. kvalit krajin a cíl. kvalit kraj. okrsků
 - Způsob vymezení krajin a krajinných okrsků
 - Návrh opatření
 - Příklady formulací opatření
 - Příklady možných opatření dle řešeného problému
- VI. Implementace schválené ÚSK
 - Celkový přehled
 - Kapitola k OÚP a pak jednotlivě kapitoly k několika dotčeným orgánům
 - Obce (samospráva), sdružení obcí a místní akční skupiny
 - Spolupráce a koordinace při implementaci ÚSK

Příručka, kap. V. Tvorba návrhu...

Představení pracovní verze aktualizace metodiky ÚSK a související příručky

Příklady formulací opatření

Obecná opatření:

Špatně: „Důsledně dodržovat všechny právní předpisy na úseku územního plánování.“

Komentář: Povinnost dodržovat právní předpisy je základním všeobecně platným právním principem a je tedy zbytečné uvádět to znovu v ÚSK. Uživatelé ÚSK musejí dodržovat právní předpisy tak jako tak.

Přijatelně: „Uplatňovat opatření ke snížení aktuálně vysoké erozní ohroženosti zemědělské půdy, preferovat přírodě blízká opatření.“

Komentář: Opatření je srozumitelné. Chybí adresát – z kontextu lze usoudit, že je určeno více subjektům, mj. zemědělským hospodářům. Mnoho případných adresátů včetně orgánu územního plánování se však nemusí v opatření najít – není zřejmé, co přesně by měli podniknout. Bylo by velmi žádoucí doplnit opatření dalšími konkrétními opatřeními.

Správně: „V Pistáciové Lhotě se doporučuje doplnit regulativy územního plánu k zajištění respektování měřítka, výškové hladiny, štítové orientace a sklonů střech stávající hodnotné historické zástavby.“

Komentář: Obecné, ale srozumitelné opatření; jasný adresát – obec ve spolupráci s pořizovatelem.

Poznámka: Opatření bylo možné případně vyjádřit též graficky schematickou značkou, v tom případě by bylo potřeba doplnit ještě kód opatření.

Konkrétní opatření:

Špatně: „Na Černém kopci nepovolovat stavby pro bydlení a rekreaci.“

Komentář: Není jasný věcný důvod a právní titul požadavku. Stavební úřad a dotčené orgány se budou řídit právními předpisy a platnou územně plánovací dokumentací, ostatně nemohou ani jinak. Chybí kód opatření.

Správně: „RP5 – Převzetí záměru revitalizace Hnědozeleného potoka z Plánu dílčího povodí Střední Temže, investor a časový rámec zatím neznámý.“

Komentář: Jasně vymezení území a navrženého opatření; doplněno upozorněním na zatím nespecifikovaný časový rámec a nespecifikovaného investora.

Správně: „Chránit lokalitu P162 s cennými suchomilnými společenstvy – neměnit způsob hospodaření, nevymezovat zastavitelné plochy, zvážit vyhlášení přírodní památky.“

Komentář: Jasně vymezení území, řešeného problému a navržených řešení. Dobrý podklad pro činnost obce a orgánu územního plánování (mají srozumitelný argument, proč nepodporovat případné snahy o změnu územního plánu v daném území) a orgánu ochrany přírody (má podnět k případnému vymezení přírodní památky, popř. k jiné vhodné formě ochrany daného místa).

Příručka, kap. V. Tvorba návrhu...

Představení pracovní verze aktualizace metodiky ÚSK a související příručky

Příklady možných opatření dle řešeného problému

ÚSK navrhne četná opatření, která se propíše přinejmenším do kapitoly *Návrh řešení problémů, snižování ohrožení a předcházení rizikům v krajině, do karet obcí a do hlavního výkresu.*

Řada opatření je polyfunkčních, přispívají tedy současně k plnění více úkolů a řešení více problémů současně. Typickým příkladem takového polyfunkčního opatření je průleh, který podporuje retenci a infiltraci vody, působí jako prevence vodní eroze, zachycuje vodu z polí kontaminovanou hnojivou dřívě, než by pronikla do vodního toku, čímž přispívá ke kvalitě povrchových vod, a člení krajinu na menší celky, což má pozitivní vliv na ekologickou stabilitu a biodiverzitu a žádoucím způsobem posílí přírodní charakteristiky krajin.

Cenným pramenem pro větší část z níže (dále) uvedených příkladů opatření jsou ÚSK pořízené v programovém období 2014 – 2020 s dotační podporou Integrovaného regionálního operačního programu (IROP).

Návrh opatření ke zlepšení vodního režimu krajiny

Mohou být navrhovány např.:

Údolní nivy k ochraně – může být převzato rámcové vymezení údolních niv (u významnějších vodních toků z existujících podkladů,⁹ u menších vodních toků z doplňujících průzkumů a rozborů) nebo může být na základě těchto podkladů provedeno podrobné vymezení údolních niv (nutno zohlednit časově i v rozpočtu ÚSK!); vymezení v ÚSK bude podkladem pro vymezení VKP údolní niva orgánem ochrany přírody; pro údolní nivy může ÚSK také navrhnout určité zásady či podmínky, které se doporučuje zohlednit v územně plánovací dokumentaci; popř. mohou být vymezeny partie údolních niv, pro něž se doporučuje orgánu ochrany přírody zřídit určitou formu ochrany, např. je vyhlásit za zvláště chráněné území, v tom případě může ÚSK přinést též náměty pro formulaci jejich ochranných podmínek.

Pramenné oblasti a mokřady k ochraně – lze vymezit pramenné oblasti a navrhnout určité zásady či podmínky, které se doporučuje zohlednit v územně plánovací dokumentaci; popř. ÚSK může doporučit orgánu ochrany přírody navrhnout pro některé pramenné oblasti a mokřady určitou formu ochrany, např. je registrovat jako VKP nebo vyhlásit za zvláště chráněné území, v tom případě může ÚSK přinést též náměty pro formulaci jejich ochranných podmínek. Popř. jedná-li se o vodní zdroj ve smyslu § 30 odst. 1 vodního zákona, může ÚSK vodoprávnímu úřadu navrhnout změnu vymezení ochranných pásem vodního zdroje či úpravu ochranných podmínek uvedených v opatření obecné povahy, kterým se stanovuje ochranné pásmo vodního zdroje.

Lokality k posílení retence a zasakování – vymezení území, ve kterých se obecně doporučuje posílit retenci a zasakování vody. Vhodné je navrhnout též určité zásady, kterými se za tímto účelem doporučuje v těchto územích řídit. Přitom je žádoucí mít jasnou představu o následné implementaci těchto zásad, což zpravidla

Příručka, kap. VI. Implementace...

Představení pracovní verze aktualizace metodiky ÚSK a související příručky

Orgány územního plánování

Aktualizace územně analytických podkladů

Stavební zákon výslovně neuvádí územní studie jako podklad pro aktualizaci ÚAP, zároveň však nelze dovodit, že by stavební zákon takové použití vylučoval. Z průzkumu MMR mezi pořizovateli ÚSK vyplynulo, že již zpracované ÚSK našly při aktualizaci ÚAP většinou široké uplatnění jakožto zdroj četných informací o území.

Územní plány a jejich změny

Průmět vybraných částí řešení ÚSK do územního plánu nebo jeho změny je typickým způsobem, jak prostředky územního plánování rozvíjet řešení územní studie. Územní plán, jakožto územně plánovací dokumentace, je na rozdíl od územní studie závazný.

V zadání územního plánu se uvede, které požadavky na řešení územního plánu vyplývají z ÚSK.

Obecně se doporučuje do územních plánů zapracovávat řešení z ÚSK způsobem, který územní plán tzv. „nepřeurčí.“ To se týká zejména návrhů změn v krajině, které jsou předmětem pozemkových úprav. Pozemkové úpravy musí být v souladu s územním plánem. Proto se v případech, kdy navržené řešení z ÚSK není v území pevně zakotveno např. jednoznačnými geomorfologickými nebo majetkoprávními poměry nebo není ověřeno podrobnějším dokumentem (např. podrobnější studií nebo již zpracovaným návrhem pozemkové úpravy) doporučuje upřednostňovat ukotvení záměrů z ÚSK v územním plánu raději než přesně vymezenou plochou přípustným využitím ve více sousedních plochách (aby byla zachována možnost při pozemkových úpravách polohu navrženého opatření upravit) nebo alespoň kromě vymezení samostatné plochy zajistit, že též v plochách s touto plochou sousedících je dané opatření přípustným využitím.

Regulační plány a jejich změny

Pokud je to relevantní vzhledem k obsahu a podrobnosti řešení ÚSK, lze ÚSK využít též jako podklad pro řešení regulačního plánu a jeho změny.

Aktualizace zásad územního rozvoje

ÚSK jakožto územně plánovací podklad stojí mimo hierarchické vztahy mezi nadřazenou a navazující územně plánovací dokumentací. ÚSK, resp. některé části jejího řešení, mohou proto být též relevantním podkladem pro aktualizaci ZÚR. Typickým příkladem je úprava vymezení krajiny v ÚSK.

Zadání jiné územní studie

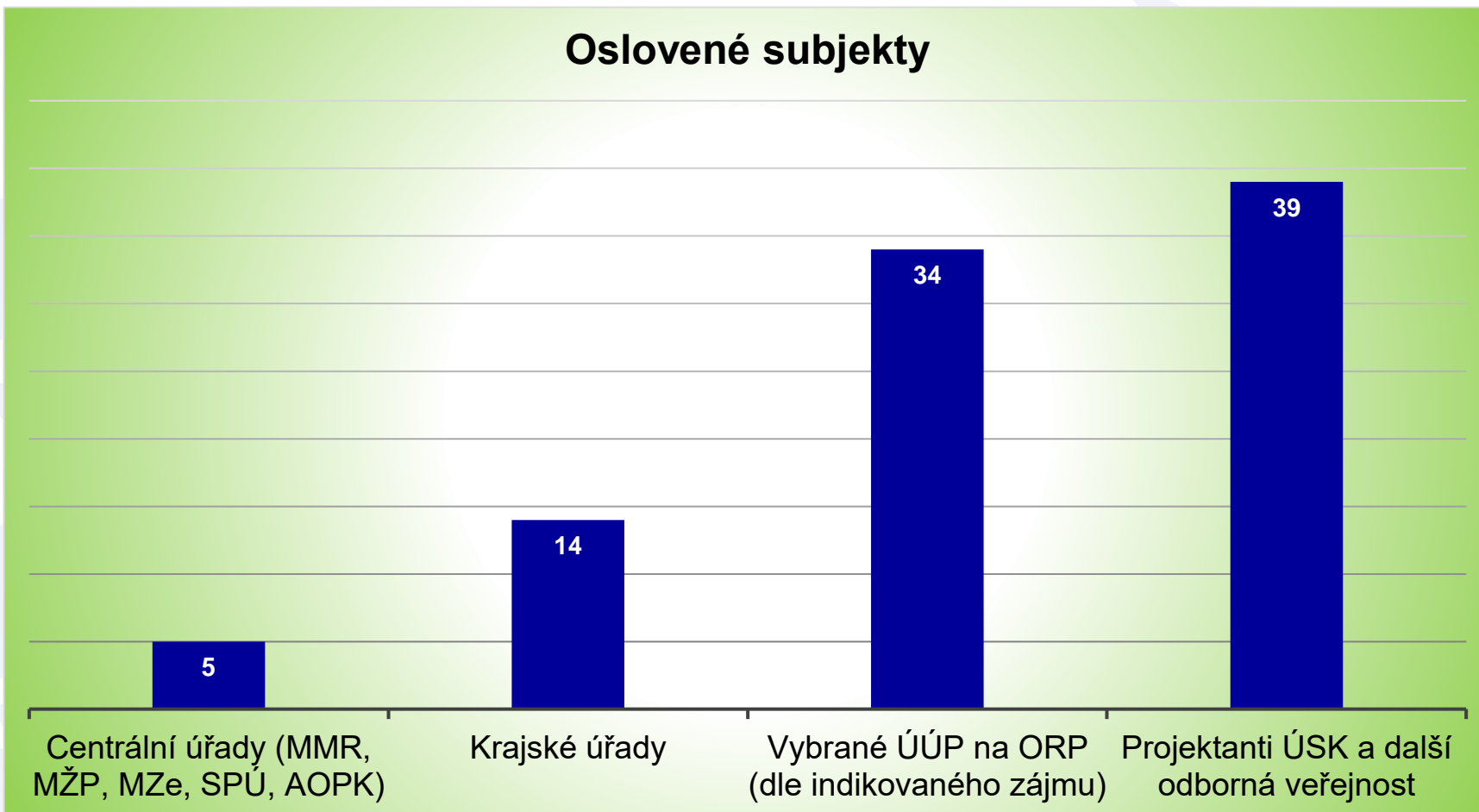
Typickým příkladem ÚSK jako podkladu pro jinou územní studii je situace, kdy v území má být zpracována jiná územní studie s podobným tematickým zaměřením, ale s jinou úrovní podrobnosti řešení. Může jít např. o ÚSK obce nebo kraje.

ÚSK není závazná, není tedy třeba, aby se později zpracovávaná územní studie držela jejího řešení, jestliže

Připomínky k aktualizaci metodiky

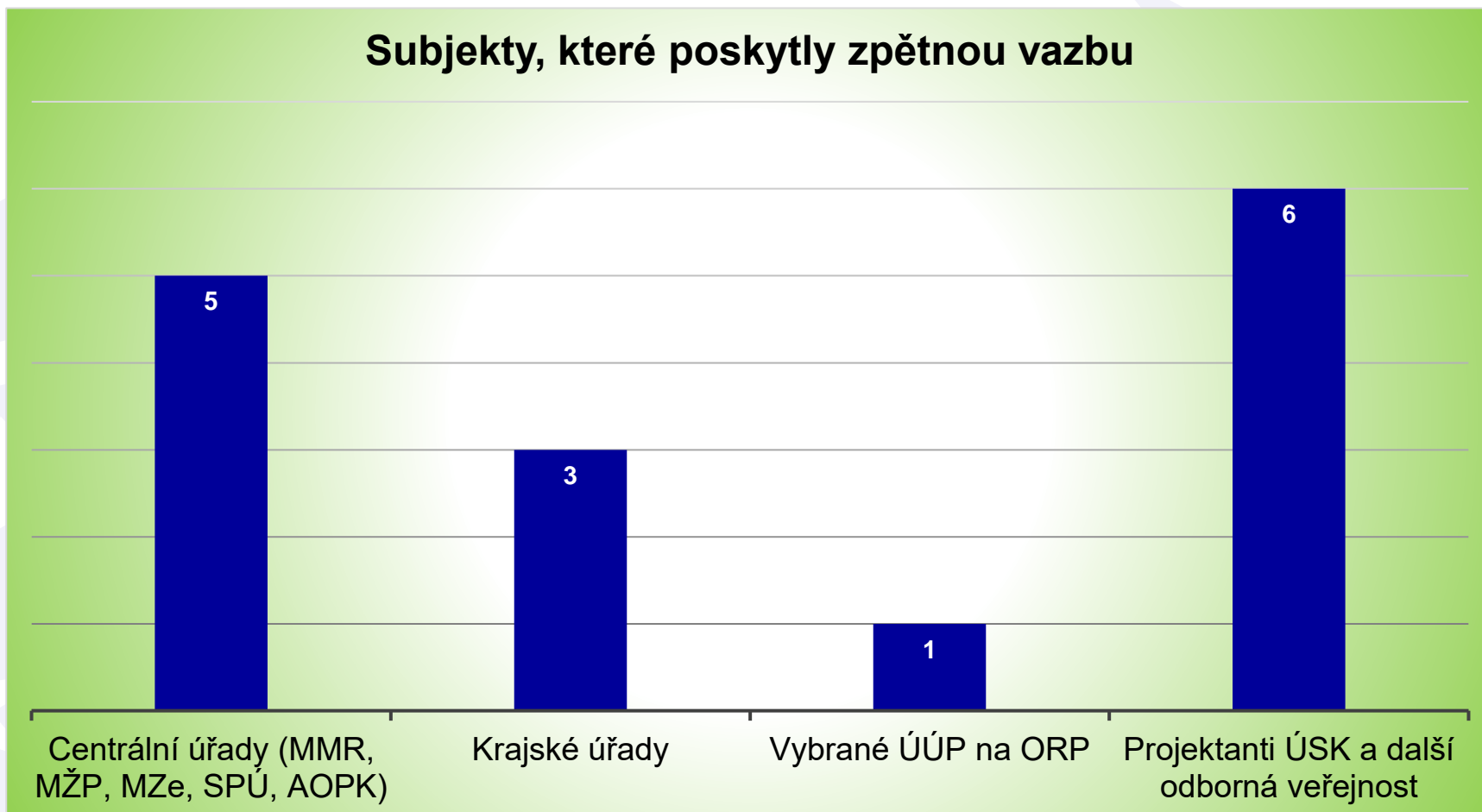
Oslovené subjekty

Připomínky k aktualizaci metodiky

Subjekty, které poskytly zpětnou vazbu

Připomínky k aktualizaci metodiky

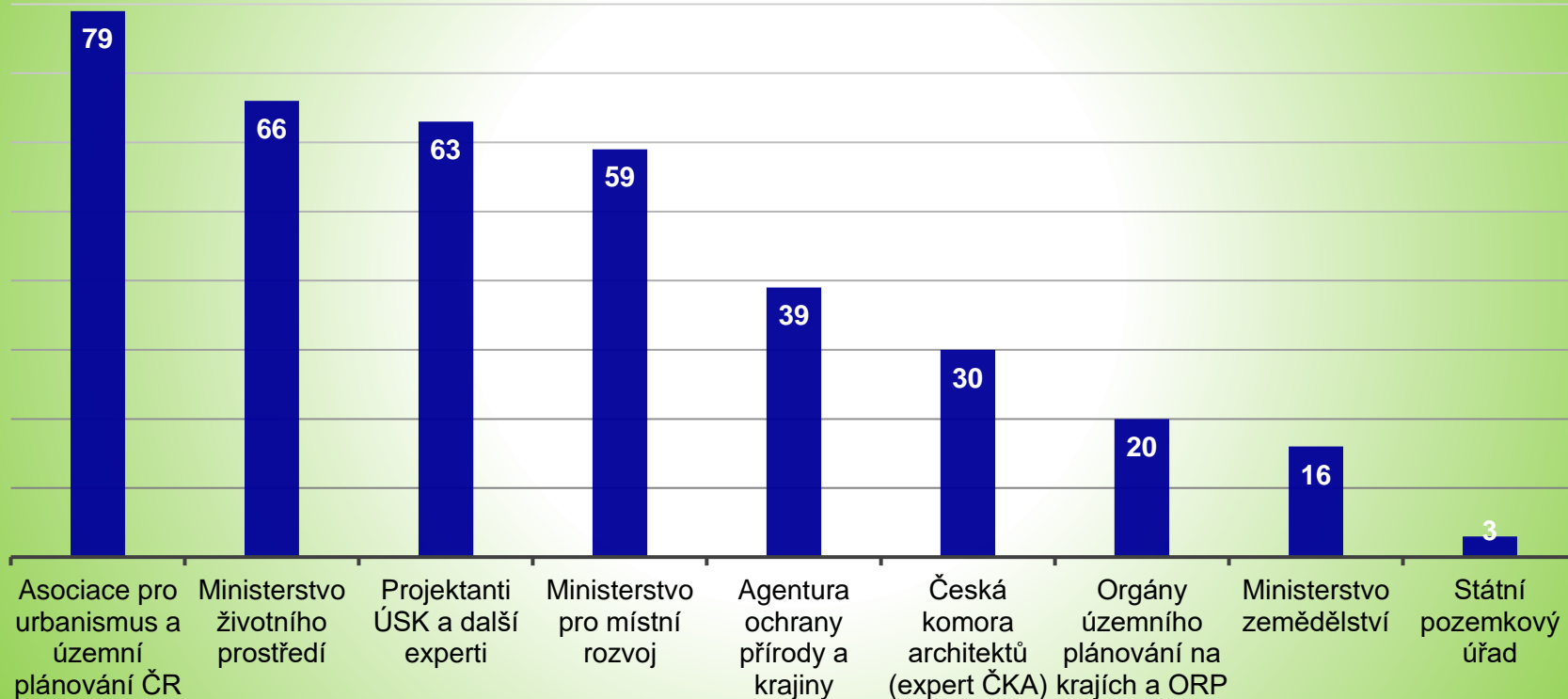
Celkový počet připomínek

Připomínky k aktualizaci metodiky

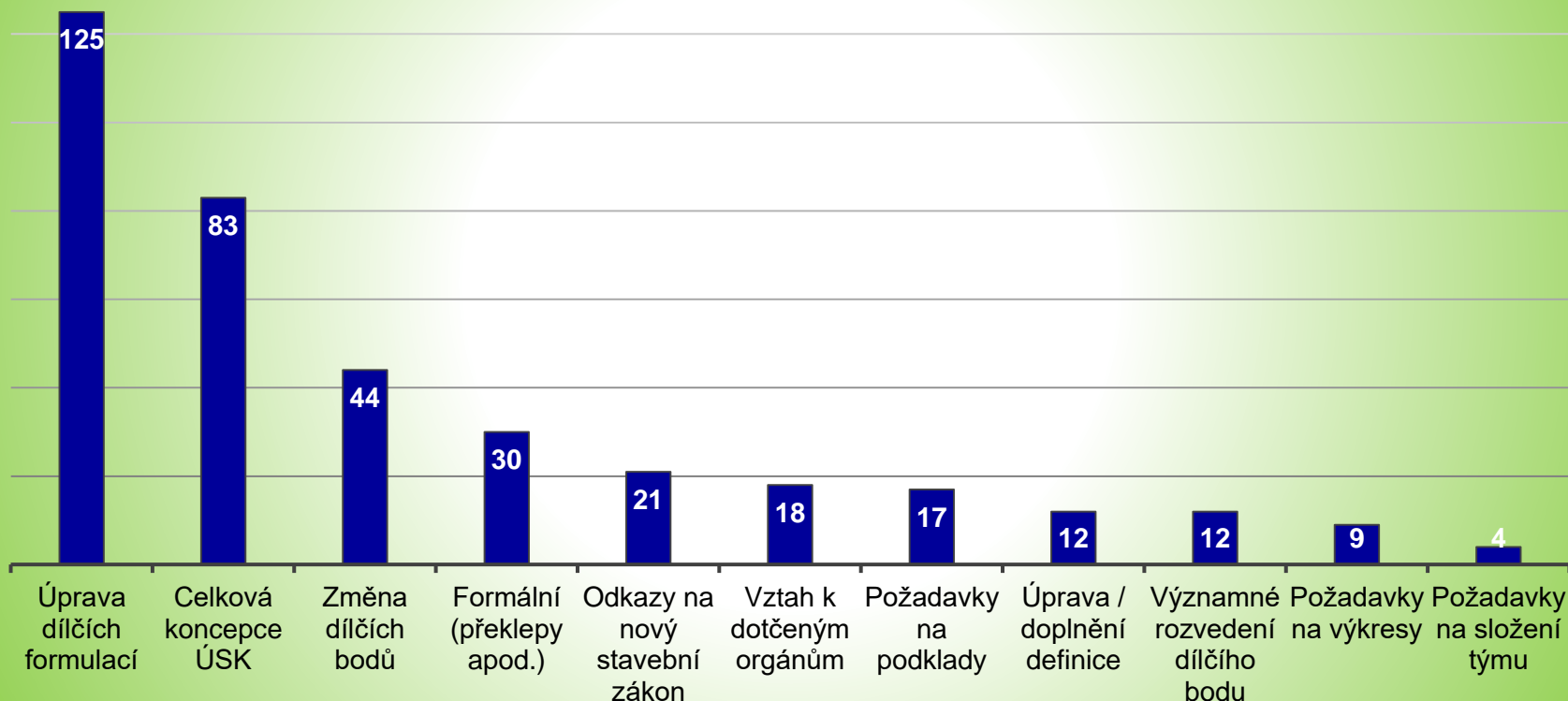
Počet připomínek podle připomínkových subjektů

Připomínky k aktualizaci metodiky

Počet připomínek podle typu připomínky

Vybrané připomínky k celkové koncepci ÚSK (1)

- Metodický pokyn řeší jen úroveň SO ORP, je poptáváno řešení celého systému dokumentů, zejména ÚSK pro území 1 obce
- Zda není počet témat řešených v ÚSK nadměrný
 - „Mnoho kuchařů polévku přesolí“
 - Velké nároky na obsah vs. limitované finance
- Systém tří krajiných struktur jako nevhodný rámec
 - Namítáno, že nepostihuje dobře vztahy mezi krajinými strukturami
 - Zvážit členění ÚSK podle témat *Koncepce uspořádání krajiny* v novém stavebním zákoně (eroze, povodně, sucho apod.)
 - Zvolit takové členění, aby se např. vodou zabývala jen 1 kapitola
- Zvážit vypuštění krajiných potenciálů
 - Zejména pokud by nebyl jasný návod, jak je určit
 - Místo potenciálů větší důraz na hodnoty území popř. na cílové kvality

Vybrané připomínky k celkové koncepci ÚSK (2)

- Duplicita karet obcí a karet krajinných okrsků
 - Preferovat spíše karty kr. okrsků než karty obcí (zatím je to naopak)
- Popis vazby materiálů na zelenou infrastrukturu shledán nedostatečným
- Zvážit standardizaci ÚSK
 - „Příručka by neměla mít jen námětovou povahu“
- Poptávka po více příkladech z praxe
 - Zejména co se týče grafické části
- Požadavky na povinnou konzultaci s některými subjekty
 - S obcemi, dotčenými orgány
 - S velkými zemědělskými subjekty
 - S veřejností, neziskovými organizacemi
 - Požadavek na povinné vyhodnocení připomínek

Vybrané připomínky k celkové koncepci ÚSK (3)

- Využití krajinných okrsků
 - „Jak vymezit krajinné okrsky, aby více odpovídaly územnímu plánování“
 - Navrhnout možné využití konkrétních k.o., určit plochy, jejichž vymezení je/není v daném k.o. vhodné
- Dát důraz nejen na řešení problémů, ale též na ochranu hodnot
- Doplnit / zpřesnit vztah k některým dotčeným orgánům
- Zahrnout problematiku světelného znečištění
- Požadavky na zúčastněné profese
 - Vztah autorizace A.2 ČKA (územní plánování) a A.3 ČKA (krajinařská architektura) – jen 1 z nich, obě, vzájemná zastupitelnost...
 - Požadavky na další profese, např. krajinný ekolog, vodohospodář, projektant pozemkových úprav, osoba autorizovaná pro hodnocení podle § 67 ZOPK...

Vybrané připomínky k celkové koncepci ÚSK (4)

- Požadavky na výkresy – doplňující průzkumy a rozbory
 - Samostatně výkres krajinných hodnot a výkres rámcového členění krajin na krajinné okrsky; potenciály neřešit
 - Zvážit doplnění výkresu krajinného pokryvu (land cover)
 - Grafickou část řešit zcela jinak: Výkres krajinných struktur, vazeb a hodnot, výkres požadavků v území, výkres problémů, ohrožení a rizik
- Požadavky na výkresy – návrh
 - Doplnit výkres koncepce / cílové vize, na jeho základě navrhnout opatření
 - Grafickou část řešit zcela jinak: Místo hl. výkresu výkres krajin a krajinných okrsků, a pro každý k.o. dílčí výkresy s příslušnými jevy

Uffff.....

- **11/2022 až 12/2022 – úprava obou dokumentů**
- **12/2022 (01/2023?) druhá verze materiálu - diskuse s MŽP, SPÚ a vybranými subjekty ke klíčovým připomínkám**
- **01/2023 (?) – dokončení obou dokumentů**

Děkuji Vám za pozornost

Ing. arch. Karel Wirth
Ministerstvo pro místní rozvoj
Odbor územního plánování

Karel.Wirth@mmr.cz